

שלחם, וזכותם לקחת חלק בהחלטה איך הם רוצים לחיות ובאיזו סביבה. המגמה שלנו היא לעשות את העיר הרבה יותר הומנית. אין לשכוח כלל חשוב אחד: תהליך קבלת ההחלטות אינו חשוב פחות מן ההחלטה עצמה. כללהברזל הזה איך נו קיים, לדעתה בישראל.

„בביקורי האחרון, היא אומרת, „הדבר שחרה לי ביותר היה מה שעוללו לכיכר דיזנגוף. הכיכר הזו היא אולי אחד הדברים שעוד מייצגים את תלאיביב הקטנה שמנסים היום לחקות. מצד אחד מוכרים גלויות של הכיכר הפתוחה לשמיים עם הבתים העגולים והמרפסות המעוגלות, וצד המצד השני הורסים. אנשים אמרו לי שביצעו את השינויים מבלי להתייעץ עם התושבים, מה שמוכיח על גישה של חוסר-ביטחון. הכיכר היא נושא חשוב דיו כדי שהעירייה תציג לפני התושבים את האלטרנטיבות העומדות לרשותה. תארו לכם שהיו לוקחים את שער-הצנחון ב־פאריס ומחלילים להזרים עליו תחבורה. הרי היו מתחללות שם הפגנות סוערות! היתה לנו כיכר עם היסטוריה, ויש לכבד אותה.

„כיכר-דיזנגוף היתה, בשבילי ובשביל רבים אחרים, פסיטארץ שיש לשמור ולחזק, ולכל מי שישאל אותי איך תעבורנה המכוניות, אשיב ללא היסוס: כ־כרדיזנגוף חייבת להיות מרכז להולכי רגל, ולא צומת תחבורתית. את התנועה צריך להזרים ברחובות אחרים. ייחודה של תלאיביב היה, וכדאי שישאר, כעיר של הולכי-רגל, כמו שעשו בהצלחה ב־כיכר אתרים.

רחל מציעה שגם בארץ, בדיוק כמו שנהוג בארצות-הברית, ייועצו בתושי

הכיכר הרוסה

„היתה לנו כיכר עם היסטוריה ועכשיו הופכים אותה לעורק-תחבורה,“ אומרת רחל. „מצד אחד הופכים את דיזנגוף לחד-סטרי, ומצד השני מזרמים אליו יותר תנועה, במקום לפתח את הרחובות שמסביב. לא כל דבר צריך להרוס בגלל המכונית. המכונית היא רק כלי תחבורה.“

גולת-ההכותרת של עבודתה בניו-יורק, הפרוייקט שזוכה אותה כפרס הגדול, היא תוכנון הרובע „איטליה הקטנה“ ש־במרכז העיר ניו-יורק — האיזור שבו צולם הסרט הסנדק — ליד הציננת טאון. כשחשבו כיצד לתכנן את המקום הזה, המאוכלס ברובו הגדול על-ידי אי-סלקים, אירגנו קודם-כל את התושבים המקומיים, מספרת רחל. „זהו המקום

לין הענקית. יתירה מזו, רחל תכננה שני פרויקטים אדירים שזכו בשפע של תושבי ברות ברחבי העולם. אחת מעבודותיה המנומנטליות היא פיתוח ותכנון הרכבת-התחתית החדשה של השדרה השנייה בניו-יורק. לא-מעטים מ־תושבי העיר מכרו את מכוניותיהם כי „פשוט יעיל יותר כיום לנסוע ברכבת התחתית“ לעדותם.

מירפסת תלויה

מפתחת העירייה את איזור בית-ביאליק, ומצד שני מתעלמת מן המירפסות היפות של כיכר העירייה ומשאירה אותן חלודות.

ענת, אבל בתוך חלקת-הבנייה שלהם, אחדים מחוקי הבנייה בניו-יורק המשפיעים רים את איכות החיים, למשל, מחייבים את הקבלנים לשתול לפני הבית עץ, כל שלושה מטרים. לאנשים אין יחס לדברים ציבוריים, אבל אם אורח יטע עץ במור ידיו טיבעי שהוא גם ידאג לו. כל קבלן חייב להקציב חצי-אחוז מתקציב הבנייה שלו ליצירה אמנותית כלשהי שתייפה את המיבנה, דברים הטובים לעיר וטובים ל־דיירים.

ברחוב דיזנגוף, למשל, סבורה רחל ש־התרחשה חופעה מעניינת. לדעתה: „התגויות היפות והקטנות של הרחוב, התיחלפו בחנויות-אכל ושינו בכך את אופי הרחוב. חבל, שהעירייה סוגרת את הרחוב לתנועה בדיוק ביום השבת, כשכל העס (המשך בעמוד 38)

פסות הבית הזה חלודות ומוזומומות, וכך גם החנויות שמתחתן. בתמונה למטה: איזור דרום תלאיביב מוזנת, על חשבון פיתוח צפון העיר. לנווה-צדק ולשכונת שבוי רואה רחל רחמי עתיד גדול. „אלה איזורים שצריך לשמר בזכות ההיסטוריה שלהם.“

ביפו הוא, לדעת רחל רחמי, אחד הרחובות המעניינים בתלאיביב רבתי, כשבמרכזו הבניין המאורך בעל המירפסות התלויות, מסוג אלה המהוות גורם-משיכה לתיירים בספרד. מיר-

רחוב בוסטרוס

ביום וישתפו את האוכלוסיה בהחלטות פרי נסי העיר. „כדומה לנעשה בניו-יורק, היא אומרת, „הייתי מחלקת את תלאיביב לאיזורים, תוך הענקת תוכנון עצמאי לכל איזור ואיזור. בכל איזור יש להקים גוף-תוכנון קהילתי. הגוף הזה מורכב מ־50 אזרחים מתנדבים הנבחרים על-ידי ראש העיר, ולהם זכות הבעת דיעה בהחלטות הנוגעות לאיזור-מגוריהם. כך הם מקבלים את ההחלטה יותר בהבנה, כי זה ידוע, שמבחינה פסיכולוגית אנשים בדרג-כלל אינם שבעירצון מתיכנון של אחרים. כך יוצא שהעירייה נמצאת במגע מ־מיד עם התושבים, ונראית בדיוק כפי שהאזרח הקטן היה רוצה לראות אותה. להיות אדריכל, זה קודם-כל לשרת את האדם הקטן.

הנחה במיסים ליוזמי שיפור

העירייה חייבת לעודד את האנשים ליפות את העיר, היא טר-

דליין ומעוך

חסרים ב־מיקצת ב־תלאיביב, אולי משום שקבוצת תוכנון ה־עיר חייבת, לדעת רחמי, להיות על טהרת אנשי-מיקצוע, ללא כל שייכות פוליטית